

MUZIEK IN DE LAGERE SCHOOL

EERSTE KLAS

Muziek in de eerste klas: het gaat hier vooral om de inhoud van de muzieklessen in de namiddagperiodes. Sommige elementen daarvan komen ook aan bod in de ochtendmuziek. In die ochtendmuziek komen kinderen van de eerste klas echter ook in contact met wat in tweede en derde klas thuishoort.

Zang

Eenstemmig

Syllabisch

Keuze van de liederen

Uit het repertoire van het traditionele kinderlied

In samenhang met de opbouw van het blokfluitspel

In samenhang met de intervalleer

In samenhang met periodelessen

In samenhang met toneelstuk

In samenhang met het feest

Bij voorkeur geen vereenvoudigde versies van bekende muziekwerken.

Lieder in diverse talen

Tessituur: e'-e''

Instrumentaal

Aansluiten bij het liedrepertoire

Blokfluit

Leren blokfluitspelen volgens een zeer gestructureerde methode (in tegenstelling tot de ochtendmuziek, waar dit minder gestructureerd verloopt)

De opbouw van het leren blokfluitspelen sluit aan bij ontwikkeling kinderlied:

1. koekoeksterts: dalend en stijgend op verschillende toonhoogten

Koekoek waar ben je?

Rommele in de pot

Woont een bakker in Kalmthout

2. kinderdeun (zaagdeun) op verschillende toonhoogten

Paardje beslaan

Het regent

3. prepentatoniek

Goede liederen wilt mij aanhoren

4. pentatoniek (verschillende vormen van pentatoniek)

Mieke hou je vast

Ikkeltje kramikkeltje
Herderkens van buiten (majeurpentachord)
Al van de droge haring (mineurpentachord)

5. hexachord

Tussen Keulen en Parijs
Al die daar zegt de reus die komt
Hier is onze fiere pinksterblom

6. diatoniek

Veruit de meeste kinderliederen

Klokkenspel

Leren bespelen van klokkenspel. Vooral in samenhang met de blokfluit en de intervaller.

Slaginstrumenten

Ritmische ondersteuning van de melodie.
Elementaire (voorzichtige) ondersteuning van het metrum

Notenleer

de tonen mogen benoemd worden (liefst met de letterbenaming) maar moeten nog niet op de notenbalk staan. Zuiver op het gehoor en in aansluiting met blokfluit en klokkenspel.

Intervalleer

de a als eerste bewuste toon. De absolute toon "de zonnetoon"
Kwint omhoog en omlaag "de stralende toon"
Secunde omhoog en omlaag "de beweeglijke toon"
Kwart omhoog en omlaag "de staptoon"
Terts als opvulling van de kwint "de klokkentoon"
Prime als repetitor voor de stijgende kwart- en kwintsprong "de grondtoon"
Veel instrumentale improvisatie
Gebruik van klokkenspel is onontbeerlijk

Stemvorming en ademhaling

geen bewustzijn voor de middenrifademhaling wekken. Wel spelletjes en oefeningen die deze bevorderen: kaarsen blazen, ritmieballonnetje blazen, veertjes blazen enz...

Geen stemvorming als dusdanig, wel steeds voldoende hoog zingen met aandacht voor kopresonantie.

Zingen op klanken: noe, lu, jo, ju enz; klanken die vooraan in de mond kunnen gezongen worden. Liefst niet met de a-klank, tenzij voorafgegaan door een j (ja) of n(na) en met voldoende aandacht voor de plaatsing van de klank vooraan in de mond.

Goede articulatie met ontspannen mond

Gehoorsvorming

- klanken herkennen
- toonduur herkennen
- Toonhoogte herkennen
- Intervallen herkennen
- luisteren naar muziek (bijvoorbeeld ook bij begin van een verhaal)

Vormleer

- voor- en nazingen van muzikale zinnen
- voor- en naspelen improviserend
- ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen

Ritme

- het ritme van de tekst volgen al klappend en op instrumenten
- ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen
- eenvoudige ondersteuning van het metrum
- metrum en ritme gelijktijdig hanteren
- ostinato's en bourdons op Orff-instrumentarium

Functionele muziek

- Toneelmuziek
- Begeleiden van eenvoudige liederen
- Zuiver instrumentale melodische stukjes
- Eenvoudige ritmische stukjes

feestmuziek:

- Vóór het feest: steeds dezelfde toonaard instrumentaal
- Na het feest: in andere toonaarden (transponeren) zingen en spelen.

ALGEMENE OPMERKINGEN VOOR DE LEERKRACHT:

Dirigeren

steeds zéér eenvoudige aanduidingen van het ritme, zelden van de maat.

De kinderen moeten getraind worden in het kijken naar de dirigent. De dirigent dirigeert vooral met de mond, niet met armen of handen. Grote en wijde armbewegingen leiden af, en kunnen slechts uitzonderlijk gebruikt worden.

Maatslaan is meestal niet nodig, tenzij bij instrumentaal spel en combinatie zang en instrumentaal spel.

Bij instrumentaal spel kan het helpen om enkele kinderen de maat te laten aangeven op een instrument.

Melodie-instrumenten als viool en dwarsfluit, hobo en dergelijke zijn zéér geschikt om als maatinstrument te gebruiken.

Klokkenspelletjes vooral gebruiken als melodie-instrumenten.

Zang

Laat kinderen vooral zingen zonder instrumentale begeleiding, dus liefst a capella.

Begeleiding met piano is te vermijden. De piano is getemperd gestemd en verhindert daardoor het juiste toontreffen.

Begeleiding met snaarinstrumenten als viool en cello is wel mogelijk, wegens exacte stemming van de kwint.

Meerstemmigheid

Niet in kleuterklas en eerste, tweede en derde klas

Wel in vierde, vijfde en zesde klas

Instrumentaal kan het vanaf de derde klas

Wel ter gelegenheid van schoolfeesten, maar dan uitsluitend als de hele school samen zingt.

Degene die de schoolsamenzang leidt zingt steeds de eerste stem mee, om op die manier houvast te geven aan de jongste kinderen die ook steeds de eerste stem zingen.

Wil men kinderen van eerste, tweede en derde klas bij meerstemmigheid betrekken, dan moeten zij voldoende gesteund worden door grotere kinderen.

Wat met spontaan zingen van tweede stem of canon in een derde klas (of eerder)?

Laten gebeuren, maar zeker niet bevorderen.

Laat het eerder instrumentaal gebeuren dan zingend.

Geduld is in deze essentieel. Te vroege meerstemmigheid kan funest zijn voor de (kinder)stem.